

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.—
četrt leta . . . 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste.
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53-160.

Reklamacije so proste poštnine.

**Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide
23. oktobra t. l.**

Razpis pisateljskih nagrad.

Podpisani odbor razpisuje dvoje pisateljskih nagrad, in sicer prvo v znesku 150 (stopetdeset) kron, drugo v znesku 100 (sto) kron za dva spisa pripovedne vsebine, namenjena slovenski mladini.

Vsak spis obsegaj po 6 (šest) tiskanih pol male osmerke, kakršne so knjige, ki jih izdaja »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani«.

Vsak spis obsega lahko eno samo povest ali pa več povesti. Vsaki povesti pa bodi vzeta snov iz dobe sedajne vojne.

Vsaki knjigi bodi namen, zbujači v slovenski mladini patriotski čut ter ljubezen do cesarja in domovine, poveljevali junaštvo naših vojakov, navduševati za stalno slogo med avstrijskimi narodi.

Spise je poslati do 15. decembra t. l. na naslov: Juraj Režek, učitelj v Ljubljani, Ključalničarska ulica. — Na spisu ne sme biti pisateljevega imena, nego mora biti to zapisano v posebnem zavitku, ki bodi označen z naslovom določene povesti.

Za odbor »Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani«, dne 4. oktobra 1914.

Jakob Furlan,
t. č. predsednik.

Juraj Režek, Jakob Dimnik,
t. č. tajnik, t. č. blagajnik.

NOV DEŽELNI ŠOLSKI NADZORNIK ZA KRANJSKO.

Dunaj, 3. oktobra. (Kor. urad.) »Wiener Zeitung« javlja: Cesar je imenoval ravnatelja državne gimnazije s slovenskim učnim jezikom v Gorici, vladnega svetnika dr. Janka Bezjaka, za deželnega šolskega nadzornika.

Dunaj, 2. oktobra. (Kor. urad.) »Wiener Zeitung« poroča: Minister za nauk in bogočastje je pridelil deželnega šolskega nadzornika, vladnega svetnika dr. Janka Bezjaka, v službovanje deželnemu šolskemu svetu za Kranjsko.

Za Slov. Šol. Matico.

Odbor S. Š. M. se obrača z nujno prošnjo do gospodov poverjenikov in gospodičen poverjenic, naj prejkoprej nabere letošnji prispevek od vseh Maticarjev ter ga takoj pošljejo blagajniku g. J. Dimniku, nadučitelju v Ljubljani, da bomo vedeli, koliko obsega smemo odmeriti letošnjim publikacijam. Vsaka okrajna učiteljska knjižnica, vsaka šola, vsak slov. učitelj in vsaka slov. učiteljica bi morali biti društveniki S. Š. M. Gospodje nadučitelji in gospe nadučiteljice bi lahko veliko pripomogle k temu idealnemu stanju našega društva, ko bi hoteli svojo vplivno besedo porabiti o pravem času in na pravem mestu. In koliko zasluže bi si pridobili s tem za napredek slov. pedagogike in slov. šolstva! Več ko poudarilo bi se lahko število Maticarjev in obseg Maticinih knjig kljub vojni!

Iz poziva odbora S. Š. M. v »U. Tov.«, št. 36 in »Pop.« št. 9, 1. 1914.

Če bi ne bili izredni časi in izredne razmere, bi se človek za glavo prijel, da je sploh mogoč tak poziv; da je potreben! Zdaj ga časi in razmere upravičujejo. Zdi pa se mi, da bi moral pri nas iziti časih tak poziv celo v mirnih časih. Saj izkazuje »Letopis S. Š. M.« za l. 1913. le 1675 članov, slovenskega ljudskošolskega učiteljstva pa je gotovo več kot dvakrat toliko. K temu pa še pridejo okrajne učiteljske knjižnice, domače učiteljske knjižnice in knjižnice učiteljskih društev. Da se oklepa S. Š. M. tudi slovensko učiteljstvo srednjih in drugih šol, da so ji naklonjeni razni p. n. zasebniki in društva, ki se zanimajo za vzgojna vprašanja, nam pove izkaz. Kako je torej to, da je število članov tako nizko?

Potrkaemo si, ljudskošolsko slovensko učiteljstvo, na prsi: Naš in predvsem

naš greh je! Hočemo, da, in zahtevamo, da uvaža odbor S. Š. M. predvsem želje in potrebe našega stanu; da nam nudi predvsem največ za ljudsko šolo; v nadomestilo pa . . . Znabiti, da je res med temi 1675 člani največ še vseeno ljudskošolskega učiteljstva; a vedno je še tudi večina premala in premala z ozirom na namen Matic. Tudi večina nas še ne opravičuje; tudi pri večini je za nas poniževalno, da se mora odločiti Maticin odbor do poziva. Ne samo letos, tud druga leta je bilo to, ko niso mogle opravičevati našega nezanimanja za našo stvar razmere in čas.

Nezanimanje! Ali ga opravičujejo razmere danes, ko ga nismo smeli pozabiti poprej?

Rekel bi, da tudi ne. Vzlic vsem razmeram ne sme pozabiti slovenski učitelj tudi v teh časih na eno: na svojo nadaljno izobrazbo. Zlasti ne tisti, ki ne stojijo v bojnih vrstah. Odzovimo se klicu domovine doma; posvečujmo ji vse svoje moči, a pozabiti ne smemo, da ne živimo le zdajšnjemu času, ampak tudi prihodnosti, in da je ta še vedno v šoli. Sem pa nas je postavil naš poklic, in ta zahteva zaradi bodočnosti, da ne mirujemo v tem, kar je njegovega, ker s tem nazadujemo. In grešno nazadovanje bi bilo, če bi si morali priznati, da je ustavila — četudi le za eno leto — svoje delovanje S. Š. M. zaradi naše brezbriznosti.

Niso očitki, kar sem napisal. Resnica je, ki podpira prošnjo:

Omogočimo S. Š. M. izdanje publikacij, podprimo jo gnotno, čimprej, tem bolje! Ponavljam ob koncu le odborov poziv na poverjenike:

»Če je morebiti ta ali oni poverjenik poklican k vojakom in ne bi mogel opravljati letos svojega posla kot poverjenik, bi bila Matica jako hvaležna, ko bi kateri njegovih tovarišev ali pa katera tovarišica prevzela začasno njegov posel — dobri stvari na ljubo.«

In vsemu slovenskemu učiteljstvu:

Ne manj! Več, več in še več! Če se omalovažujemo v kulturnosti sami, ki se nazivamo »pionirje kulture«, nas bodo omalovaževali tudi drugi! Pav. Flerč.

Vojna.

JUNAKOV GROB.

PAVEL KURALT.

V bitki pri Grodeku je padel tovariš Karel Kuralt, učitelj v Šmarju in rezervni kadet 27. pehotnega polka.

Slava spominu tovariša junaka!

CESARJEV GOD.

Cesarjev god je dne 4. t. m. slovesno praznovala vsa monarhija, in so vsi narodi novič posvedočili cesarju svojo nemajno vdanost in zvestobo. Cesar se je ta dan lahko z veselimi pogledi ozrl po svoji državi, zakaj videl je, da so vsi njegovi narodi v tem težkem vojnem času pozabili, kar jih je ločilo, in so vsi združeni pod njegovo zastavo. — Vse šole, koder se vrši redni pouk, so večinoma že 3. t. m. na slovesen način praznovala cesarjev god.

O NARODNOSTNEM SPORAZUMU.

O narodnostnem sporazumu je priobčil nedeljski »Pester Lloyd«, oficijozno glasilo ogrske vlade, zanimiv članek, v katerem se naglašja med drugim: »Prebivalstvo čuti in se sigurno nadeja, da bodo narodnostne borbe po končani vojni dobile docela drugo lice, kakor so ga imele prej. Narodni sporazum se bo dal neprimerno laglje doseči, a državi kot objektivnemu sodniku v narodnih nesoglasicah se bo rade volje priznavala večja avtoriteta kakor dosedaj. Želje posamnih narodov, ki se vkljub nespori njihovi upravičenosti niso mogle izpolniti zaradi neugodnih nacionalnih sporov, se bodo brzo in brez truda

LISTEK.

Navodila k Widrovi knjigi „Moje prvo berilo“.

II.

P.

Pri tej črki in pri vseh naslednjih črkah sem obravnavala v knjigi narisane predmet v nazornem nauku, učenke so si zapomnile formulirane stavke, ob sklepu pa pesemco. Pri črki r sem vzela pojmi riba, potem pa pesemco:

Raca plava na vodi
mirno in brez skrbi;
riba se skriva v vodi,
ribiča se boji;
počasni rak pa kraj vodé
preži na mlade ribice.

C.

Cerkvica vrh gore,
cerkvica bela,
vsak dan pozdravlja te
duša vesela.

Č.

Po obravnavi črešnje sem podala znano uganko:

Belo ko sneg,
zeleno ko detelja,
rdeče ko kri —
otrokom dobro diši.

T.

Pokaže se papirnat zmaj ter se nava-ja otroke, kako si ga napravijo sami. Potem:

Tinček priteče iz šole,
nalogo najprej naredi,
potem s papirnatim zmajem
po travniku teče, hiti.

D.

Lepšega kraja nikjer ne poznam,
ko kraj je domači,
kjer dom svoj imam.

Z.

Ker je v berilu za II. razred dolga pesemca »Zvon na poti«, zato sem povedala učenkam v kratkih stavkih povest o »Zvonku, ki ni rad hodil v cerkev«, ter jim obljubila, da se bomo v II. razredu učili lepo pesemco o tem dečku.

Ž.

Žiga in Željko, dva čvrsta drvarja,
v gozdu posekata močno drevó,
zdaj pa na trati ž žago železno
žagata deblo z jako rokó:
žiga-žaga, žiga-žaga.

I.

Lisica v nazornem nauku, potem pa basen »Lisica in raca«, ki je očitana pri veliki črki »L« v kratkih in jednatih stavkih.

B.

Boris ima prav lep boben,
z njim najraje se igra . . .
Semtertja veseli koraka
ter po bobnu ropota:
bam-brbam; bam-brbam

S.

Srna in srnjak po gozdu se podita,
zelenjave iščeta, da z njo se preživita.

Š.

V šolo, v šolo veselo hitim,
v šoli se lepega mnogo učim.

H.

Tam stoji mi trata zala,
poleg trate hišica,
oj, ta hišica je mala,
vendar lepo zidana.

K.

Konjič vriska ihaha itd. (Po Levstiku.)

P.

Psiček laja hov-hov-hov itd. (Po Levstiku.)

J.

Jež ima bodečo suknjo,
če loviš ga, zleze v luknjo
ali v klopčič se zvali;
če ga primeš, te boli.

G.

Kjer v gozdu je mokró,
tam gobe rastó,
na gobi si palček
godi lepo.

F.

Dva dobrodušna palčka
na trgu sta bila,
zdaj pa domov neseta,
kar nakupila sta:
za deco sladkosnede
fig suhih venec cel.
a vsak odraslih palčkov
fižola bo vesel.

Vedeževalka.

Da je slovita francoska vedeževalka Marija Ana Lemormand, rojena leta 1772 v Nomardij in umrla leta 1843 v Parizu, imela tekom svojega dolgega uspešnega življenja ne le v svoji domovini, ampak tudi v inozemstvu intimne zveze v najvišjih krogih ter da je poleg posla vedeževanja tudi pisateljvala: vse to morda ni